

Melika Salihbeg Bosnawi

SREBRENICA
JE ZVIJEZDA PADALICA

Sarajevo, jula 00.

Zaklela bih se Onim,
u Čijoj je ruci moja duša,
da je Srebrenica zvijezda padalice.
I zaklela bih se,
pet godina poslije,
u isto.

*

A čovjek reče: "Kad sam se napio srebreničke vode,
srce me više nije gušilo.
Voda dobra, zrak dobar, voće rodilo:
jabuka, kruška, trešnja,
nema šta nema...".

*

Svega ima, samo nema Srebrenice.
Nema, srebrene, bosanske, zvijezde, padalice.
Pala.
U utorak,
jedanaestog jula,
tisuću-devetsto-devedeset-pete.

("Ja bih se vratio, da umrem tamo!".)

*

Tog se datuma,
oko srebreničkog vrata,
nanizala niska imena,
sve dragulji iz ogrlice Civilizacije,
da živ čovjek ne povjeruje!

*

E da su samo poželjeli, ljudi,
kad god su vidjeli kako pada neka zvijezda,
da ni jedna majka ne rodi mladića¹,
koji će zvati,
s puškom u ruci:
"Pravo u Potočare!"
u lov,
na, ljudska, bića!

*

E da su zaželjeli, ljudi,
svaki put kad su vidjeli padati neku zvijezdu,

da se ni jedna vučica crnogorska ne raduje²
što će zadojiti sina,
ne ko rimska, Romula i Rema,
radošću istinske kulture,
već mrakom Ništavila.

*

Da su Bogdo,
gledajući kako zvijezde tonu,
u tamu,
zaželjeli, ljudi,
da sva Planeta,
od Postanka pa do Sudnjeg dana,
radije bude u ropstvu,
nego da joj požarevačka majka rodi slobodu³.

*

Da su samo znali,
pa da požele,
kad god su gledali kako glavinja,
u ponor,

noći,
neka zvijezda,
da svakom živom stvoru bude draže⁴
da ga i sama ubiju,
nego da poslušá naredjenje:
da na dobru Braljevo puca u,
muška,
srebrenička,
ledja.

*

Još bi zaželjeli, ljudi,
(da su samo znali šta ih čeka,
da su samo mogli makar naslutiti),
dok su gledali neku zvijezdu padalicu,
da ni jednoj majci ne bude na radost⁵ što će roditi sina
čija će slava biti lančić,
oko vrata,
srebreničkih zločina.

*

Već da ga radije,
ako ga već zanese,
ubije; u vlastitoj utrobi,
da ga,
ako već mora da ga podoji,
uguši vlastitom, nabreklom, dojkom,
da ga svojom, mliječnom, gorčinom otruje,
samo da ga ne čuje,
"pet godina poslije"
kako se,
sav krvav,
kune,
pred cijelim svijetom:
u nevinost.

*

E da su sve majke,
holandske i svjetske,
gledajući padanja zvijezda,
zaželjele,

da im sinovi radije budu ko pogažen vrijesak,
nego vojska,
u zemlji Bosni,
na usluzi:
zločinu.

*

Da su znali, ljudi,
kad god su gledali kako tonu, zvijezde,
u mrak,
šta treba poželjeti,
ne bi i dan danas,
u dvadesetom, i još jednom vijeku,
u stoljeća razuma, ne gatki!
umjesto zločinaca,
krive bile žrtve.

*

Ne bi ih gladne i bose i gole izgonili,
i pet godina poslije,
opet u nečije, čovječije, ime;

na ulice.

*

Ne bi se potucale po zemaljskoj kugli,
prezrene, jer su malo drukčije,
obudovjele šare srebreničkih dimija⁶,
ne bi ni mrak političkih predvorja suzama punio oči
srebreničke siročadi,
(u kojim se modrinama,
zaklela bih se,
nastanilo,
nebesno,
plavetnilo).

*

Ne bi bezglasno jecale,
bez ognjištâ i blížnjih,
bezube starosti srebreničkih očeva.
Ne bi se,
ako već treba da plaća neko drugi u ime krivaca,
krivnja bacala na Božija,

umjesto na Bezbjedna utočišta
Ujedinjenih nacija.

*

Ne bi,
i pet, dugih, godina, poslije,
bili krivi sami sebi,
onih deset tisuća i osam stotina mrtvih,
i nestalih,
i onih, po kontejnerima⁷...

*

"Odnijet ću", kaže momče, srebreničko,
stasalo u zbjegu,
"na kapiju,
tri cvijeta:
za oca, majku, i brata".

*

Šta i kome da nose srebreničke majke,
pomahnitale od bola?
Uvehlu sisu za gladnu srebreničku nejač?

Il' uvehlu nadu; i za njih, i za se?

*

Zar da žene Srebrenice,
umjesto da sade po svojim avlijama,
polažu, mrtvo, cvijeće, po, zamišljenim, grobovima
sinova, muževa, braće...?

*

Zar da ih i pet godina poslije,
danju kite sobom i da glasno dove,
pred oltarima vlasti,
a, noću, da bešumno plaču,
pod vedrim nebom,
Jedinome Bogu?

*

I da u cik, šeste, šehidske, godine,
još uvijek imaju samo jedno stalno, boravišno,
mjesto:
u sintaksi genocida.

*

Jer i danas,
nakon pet, dugih, godina,
svako je kriv,
samo krivci nisu.

*

Kriva je, dabome, ponajviše Srebrenica.
Jer je ona zvijezda padalica.
Kriva što je prebrzo pala, pa ne stigoše oni,
koji na padalici žive,
da presele u neka druga
Safe Havens.

*

Zato,
šta to,
i u ime koga,
komemoriraju danas,
nakon, pustih, pet godina,
zvanični vjernici novinari predsjednici glumci
režiseri, svjetski i domaći?

Kome to klànjaju dženazu u odsustvu,
dok im zvučnik, gromoglasno,
puni uši obećanjem,
prvog od, međunarodnih, skrbnika Bosne:
da će "eksperti utvrditi gdje,
i na koji način,
memorijalno mjesto da bude podignuto:
Srebrenici"?

*

Ko da ne zna,
dotični,
da nikad, niko, nigdje, nije našao mjesto
na koje je pala neka zvijezda.
Pa kako da nadje srebreničko?
Koji to stručnjaci umiju naći nemjesto?

*

A neki ljudi, opet, kažu,
da takve zvijezde, zapravo, i ne padnu na zemlju.
Da se samo,

padajući,
rasprsnu,
(valjda od bola!?)
i pretvore u,
zvjezdanu,
prašinu.

*

Možda zato, ni dan danas, nema Srebrenice?!
Možda je baš zato više nikada neće ni biti?!
Možda se zato što je ona uistinu zvijezda padalica,
onih sedam tisuća srebreničkih tijela nikada i neće naći?!
Možda ih njihove majke, žene, sestre, djeca...
nikada i neće moći dostojno pohraniti tamo
odakle smo vjerovali da svi dolazimo:
u zemni prah.

*

Možda je Allâh,
visoko je On nad onim što Mu pripisuju!
njih i sačinio,

za razliku od nas,
umjesto od gline,
od zvjezdane prašine.
I možda ih je zato,
umjesto u zemlju,
i vratio u nju,
srebrenu,
još u srpnju,
tisuću-devetsto-devedeset i pete godine,
kad je pala Srebrenica.

*

Allâh rahmetile!⁸

Post scriptum:

Moram još, na kraju, priznati, iskreno,
da je moja poema

Srebrenica je zvijezda padalica

(kako je ja u sebi, tako negramatički, izgovaram)
staromodna.

Baš kao što je staromodan i zločin,
počinjen nad Srebrenicom.

Jedino su podmeti u njegovoj sintaksi:
Slobodan, Mladić, Radovan, Dražen, Radoslav...,
Holandski bataljon, UN, Europska zajednica...
(da živ čovjek ne povjeruje!)
čista konceptuala.

*

Ništa nije onako kako zvuči!
Nema ni slobode, ni mladosti, ni radosti,
nema ni dragosti, ni slavlja...,
ni ljubavi, nema, medj ujedinjenim,
europskim, i svjetskim,

narodima,
nema ništa od svega ovog u, spomenutim,
subjektima.

Još manje ga ima u,
krvavim,
srebreničkim,
predikatima.

*

Ostaje mi još dozvati se Holandije i Brisla,
ostaje mi još pozvati u pomoć njihove genije,

Hieronimusa Boša i Brojgela,

ostaje mi da ih zamolim,

da naslikaju:

predjele pretvorene u Pako,

muke nedužnih,

ikonostase užasa...

A, onda, da nanižu, karavan, satanskih, lica,

horde prokletih,

izgubljene duše,

na njihovu, krvlju natoplenu, putu,
u dvadestom stoljeću,
prema Džehennemu,
i u prolazu
kroz Bosnu.

*

Da ih naslikaju, onako - klasično.
Nikakva moderna umjetnost zamišljanja.
Sve je upravo onako kako se i čini!

U Sarajevu,
s četvrtka, 13. srpnja, oko 20 sati i 20 minuta,
na petak, 14. jula, dvijetisućite,
završavajući tačno u 4 sata, 23 minute i 18 sekundi,
u osvit, dakle, novog, običnog, dana,
i u osvit šeste, srebreničke, godine,
prvu verziju ove poeme,
koja je pet godina ležala na dnu moga srca;
ko u grobnici.

*

¹ mladić ≠ Ratko Mladić, komandant Srpske armije u Bosni, za kojim traga Međunarodni sud za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji u Hagu. “Pravo u Potočare!” bio je poziv njegovim sljedbenicima da progone i ubijaju one koji su bježali iz Srebrenice nakon njezina pada.

² radovati se ≠ Radovan Karadžić, ratni vodja, porijeklom iz Crne Gore, za kojim takodjer traga Haški tribunal.

³ sloboda ≠ Slobodan Milošević, Predsjednik FR Jugoslavije, rođen u Požarevcu, nedavno optužen od Haškog tribunala.

⁴ draži ≠ Dražen Erdemović, optuženik Haškog tribunala, trenutno zaštićeni svjedok protiv svojih komandanata.

⁵ radost + slava ≠ Radislav Krstić, optuženik Haškog tribunala za zločine počinjene pod njegovom komandom za vrijeme pada Srebrenice.

⁶ Široke šarene hlače koje nose muslimanske seoske žene na Balkanu.

⁷ Spremišta u kojima se čuvaju dijelovi posmrtnih ostataka neidentificiranih srebreničkih žrtava.

⁸ Neka je Allâhova milost na nju!